

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Oddział Regionalny PTTK Śląska Opolskiego
Regionalna Pracownia Krajoznawcza
Opolski Klub Krajoznawców

*Drewniane budownictwo sakralne
województwa opolskiego*

*Izabela Ramus
Jacek Ramus
Mirosław Czekala*

Opole 2004

**DREWNIANE BUDOWNICTWO
SAKRALNE
WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO**

Okladka wersji elektronicznej niniejszego opracowania

ISBN 83-917910-3-3

Nakład 250 egz.

Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK w Opolu
ul. Barlickiego 2a, 45-083 Opole, tel. (0-77) 453-63-48
Fotografie: **Jacek Ramus, Mirosław Czekala**

WSTĘP

Drewniane budownictwo sakralne województwa opolskiego, a w szczególności drewniane kościoły są szczególną, charakterystyczną grupą zabytków na Śląsku Opolskim zachowaną po dzień dzisiejszy. Większość z nich powstała dzięki wiejskim cieślom w XVII i XVIII wieku, którzy pozyskiwali budulec z obfitych wówczas lasów.

W śląskim budownictwie dominującą konstrukcją jest konstrukcja zrębowa. Jest to technologia wznoszenia budynków polegająca na budowie ścian z poziomo układanych bali drewnianych, których końce w narożach budynku łączono przy pomocy odpowiednich zaciosów. Łączenia zaciosów w zależności od kształtu noszą nazwy: „na obłap”, „na rybi ogon”, „na jaskółczy ogon”, „na zakładkę”, „na zamek”.

Kolejną techniką, wynikającą z przeobrażeń gospodarczych, jak i politycznych, mających miejsce na przełomie XVIII i XIX wieku jest technika ryglowa. Jest to prosta i oszczędna konstrukcja, polegająca na budowaniu ścian z pionowo osadzonych słupów i łączeniu ich poziomymi belkami (ryglami), wzmocniona ukośnie mocowanymi belkami. Puste przestrzenie wypełniano: gliną zmieszaną ze słomą, cegłami lub obijano deskami.

Do innych technik stawiania budowli drewnianych zaliczamy technikę sumikowo-łątkową oraz technikę przysłupową. Pierwsza charakteryzują się mocowaniem w narożach budynku pionowych słupów i wypełnianiu przestrzeni pomiędzy nimi poziomymi belkami wsuwanymi w specjalne wyżłobienia wykonane w słupach - budynki gospodarcze i obiekty o dużych długościach ścian. Natomiast technika przysłupowa stosowana była w połączeniu z techniką zrębową: do ścian budynku dostawione są słupy, które podtrzymują ciężar drugiej kondygnacji budynku lub jego dach.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem „rekonesansu krajoznawczego” i faktu spotkania się autorów z dziedzictwem kulturowym naszego regionu.

Obiekty sakralne zostały przedstawione w porządku alfabetycznym i opisane między innymi w oparciu o :

- „Katalog zabytków sztuki w Polsce”, Warszawa Tom VII - Województwo opolskie, pod redakcją Tadeusza Chrzanowskiego, Mariana Korneckiego , zeszyt 2, 4, 5, 6, 7, 10, 14
- „Kościoły drewniane na Śląsku Opolskim”, Alojzy Wierzoń, Wydawnictwo Świętego Krzyża, Opole 1995
- „Krajoznawca Górnośląski”, numer 15

BABORÓW (powiat głubczycki, gmina Baborów)

Kościół wotywny pod wezwaniem św. Józefa i św. Barbary z początków XVIII wieku (1700-1702), z inicjatywy proboszcza Szymona Piotra Mattlocha i Katarzyny Larysz. Konstrukcji zrębowej, wybudowany na planie krzyża odmiany greckiej z modrzewia w stylu wiejskiego baroku. Polichromie barokowe.

BALDWINOWICE (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół pod wezwaniem Trójcy Świętej wzmiankowany 1414. Przejęty przez protestantów 1583-1654. Odnawiany 1832, 1855, 1866 oraz 1926 i 1936. Orientowany. Nawa konstrukcji zrębowej z 1592 r., wieża słupowej z drugiej połowy XVII w., oszalowana.

BAKÓW (powiat kluczborski, gmina Kluczbork)

Kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny wybudowany na przełomie XV i XVI wieku. Począwszy od roku 1550 protestancki, a od 1945 rzymskokatolicki. Orientowany, konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji szkieletowo-słupowej. Wewnątrz szesnastowieczne polichromie ścienne odkryte przed I wojną światową (odnowa w 1913 i 1956).

BIERDZANY (powiat opolski, gmina Turawa)

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Jadwigi Śląskiej wybudowany w XVII wieku, rozbudowany w 1711 roku. Wieża z 1930 roku. Konstrukcja obiektu sakralnego zrębowa, wyposażenie wnętrza barokowe. XVIII wieczna polichromia, odrestaurowana 1970-1979r. – słynna „bierdzańska śmierć”.

BISKUPICE (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z 1626 roku, wzniesiony prawdopodobnie przez Hansa Hase na miejscu poprzedniego zniszczonego w 1588 roku jakoby zbudowanego 1567. Orientowany, konstrukcji zrębowej, wewnątrz piętrowe tempory. Szkieletowa wieża z 1777 roku.

BISKUPICE (powiat oleski, gmina Radłów)

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Jadwigi Śląskiej i św. Mikołaja z 1718 roku. Ołtarz i ambona z pierwszej połowy osiemnastego stulecia. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej. Kwadratowa wieża słupowa. Otoczony cmentarzem. Budowniczy Jan Miksa z Kraskowa.

BIERKOWICE (powiat opolski ziemski, gmina Opole)

Kościół św. Katarzyny przeniesiony do Muzeum Wsi Opolskiej z Gręboszowa w 1975 roku. Wybudowany w 1613 roku, początkowo protestancki, następnie katolicki. Budynek sakralny konstrukcji zrębowej, modrzewiowy. Kwadratowa (słupowa) wieża o malejącym obwodzie ku szczytowi, tenże zwieńczony stożkiem. Ołtarz barokowy z przedstawieniem męczeństwa Św. Katarzyny, epitafia chłopskie z kaplicy cmentarnej w Ligocie Górnej.

BIESTRZYKOWICE (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia N.P. Marii. Wzmiankowany 1376. W 1838 rozebranie wieży i zastąpienie obecną w 1839. Gruntownie odnowiony 1915-16 - usunięto gontowe pokrycie dachów. Polichromia wewnętrzna wykonana 1918 przez Leszczyńskiego z Opola. Orientowany, konstrukcji szkieletowej, obustronnie oszalowany i częściowo obmurowany, z murowaną i otykowaną wieżą oraz zakrystią. Płyta nagrobna Ewy Poser ur. Prittwitz (zm. 1611), fundowana 1612 przez syna Daniela Posera, kamienna z płaskorzeźbioną postacią zmarłej i czterema kartuszami herbowymi.

BORKI WIELKIE (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół cmentarny pod wezwaniem św. Marcina i św. Bartłomieja najprawdopodobniej z XVII wieku, z wieżą 1789 zbudowaną przez cieślę Szymona Stadko. Orientowany, konstrukcji zrębowej.

BOROSZÓW (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Marii Magdaleny z 1679 roku. Orientowany, konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowej na podmurowaniu.

BRZEZINKI (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół filialny pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z około 1550 roku, rozbudowywany 1693. Orientowany, konstrukcji zrębowej. Cmentarna budowla sakralna otoczona murem (daszek siodłowy) wybudowana przez Michała Koniecznego z Brzezinek. Wieża kościoła z 1725 roku. Wewnątrz tryptyk gotycki z 1400-1420 r. rzeźbiony, ambona późnorennesansowa z XVI w, chrzcielnica barokowa z końca XVII w.

CHOCIANOWICE (powiat kluczborski, gmina Lasowice Wlk.)

Kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z 1662 roku. Cmentarna budowla sakralna, do 1959 roku pełniąca rolę kościoła parafialnego, wybudowana na osi wschód-zachód. Obiekt konstrukcji zrębowej. Wewnątrz zbiór rzeźb świętych z pierwszej połowy XVIII wieku. Ołtarz główny z 1726 roku oraz osiemnastowieczne organy i chrzcielnica. Sprzęt liturgiczny do wystawiania i procesyjnego obnoszenia hostii z 1834 roku. Część wyposażenia przeniesiona do nowego kościoła parafialnego wybudowanego w latach 1957-1959.

CZARNOWĄSY (powiat opolski, gmina Dobrzeń Wielki)

Kościół odpustowy pod wezwaniem świętej Anny z 1688 roku zbudowany przez Christopha Mlensky'ego z Poręby. Konstrukcja zrębowo-wieńcowa. Siedemnastowieczne ołtarze, ambona z 1700 roku. Kryte obejście kościoła na zewnątrz. Wybudowany na wzniesieniu, otoczony cmentarzem. Konserwowany w 2002 roku.

DOBRODZIEŃ (powiat oleski, gmina Dobrodzień)

Kościół cmentarny św. Walentego z 1630 roku. Wielokrotnie odnawiany. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej, na podmurowaniu.

DOBRZEŃ WIELKI (powiat opolski, gmina Dobrzeń Wielki)

Zabytkowy kościół pątniczy św. Rocha z 1658 roku (powstały na miejscu pochówku ofiar zarazy), przebudowywany trzynaście lat później, odnowiony w 1957. Brak typowej wieży słupowej, nieorientowany. Ambona z siedemnastego wieku.

GIERAŁCICE (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół ewangelicki z 1617 roku, gruntownie przebudowywany w 1694 roku, modernizowany w latach dwudziestych dziewiętnastego wieku. Obiekt sakralny wybudowany na osi wschód - zachód, konstrukcji zrębowej oraz sumikowo-łątkowej. Wieża konstrukcji słupowej. Wewnątrz siedemnastowieczna ambona, dzwon z 1694, a organy z 1831 roku.

GOŁA (powiat oleski, gmina Gorzów Śl.)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Mikołaja wzmiankowany 1353 a obecny zbudowany w XVII/XVIII. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej. Wewnątrz m.in. płyta nagrobna Hansa v. Kuschenbohr z 1684 r.

GOŁKOWICE (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Kościół filialny, poewangelicki, pod wezwaniem świętego Jana Chrzciciela wybudowany w latach 1766-1767 na miejscu poprzedniego, również drewnianego. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej, orientowany (wybudowany na osi wschód-zachód). Wieża kwadratowa konstrukcji słupowej. Wewnątrz tryptyk z około 1500 roku. Ołtarz (1450-1480) przeniesiony do katedry św. Krzyża w Opolu. Niedawno podjęte prace renowacyjne.

GOŚCIĘCIN (powiat Kędzierzyńsko-kozielski, gmina Pawłowiczki)

Kościół odpustowy świętego Bryksjusza z 1661 roku z fundacji Marty i Marcina Wolffa. Wcześniej kaplica wzmiankowana 1594r. Gruntownie odnowiony 1880r. Wybudowany na planie krzyża, konstrukcji zrębowej, na podmurówce.

GRODZISKO (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół świętego Rocha z 1710 roku – fundacja miasta Olesno po wygaśnięciu zarazy 1708. Orientowany, konstrukcji zrębowej na podmurowaniu.

GŁOGÓWEK (powiat prudnicki, gmina Głogówek)

Kościół cmentarny pod wezwaniem świętego Krzyża z 1705 roku. Obiekt sakralny konstrukcji szkieletowo-słupowej na ceglany podmurowaniu, fundacja Anny Pietruszki. Gruntownie przebudowywany w 1925 roku. Wewnątrz m.in. siedemnastowieczne rzeźby. Dach pokryty gontem.

JAKUBOWICE (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Kościół poewangelicki pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Polski wybudowany w 1585 roku, odnowiony 1931. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą kwadratową konstrukcji słupowej.

JAMY (powiat oleski, gmina Gorzów Śl.)

Kościół świętej Małgorzaty z 1792 roku, usytuowany na cmentarzu. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej. Wnętrze odnowione 1888.

JAWORZNO (powiat oleski, gmina Rudniki)

Kościół pod wezwaniem Trójcy Świętej.

KLUCZ (powiat strzelecki, gmina Ujazd)

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Elżbiety Turyngijskiej (Turyngskiej) z 1748 roku. Wzmiankowany 1319. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej zakończonej krzyżem. Dach gontowy. Malowidła na sklepieniu kościoła.

KOLANOWICE (powiat opolski, gmina Łubniany)

Filialny kościół św. Barbary z 1678 roku pierwotnie stojący w Opolu (przed Bramą Bytomską). Orientowany, konstrukcji zrębowej. Kościółek wzniesiony z drewna dzięki inicjatywie franciszkanina - Adama Areba. W 1811 roku po sekularyzacji został rozebrany i sprzedany do Kolanowic (najstarsze przeniesienie kościółka drewnianego na Śląsku Opolskim). Rok później, po zmontowaniu, został poświęcony. Wewnątrz: - pozorne drewniane sklepienie kolebkowe - prezbiterium - polichromia ścian (z XVIII wieku) - ołtarz główny z ok. 1680 roku oraz boczne (XVII-XVIII w.) - prospekt organowy z XVIII wieku.

KOMORZNO (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Pierwszy ewangelicki drewniany kościółek wzniesiony w 1623 roku, a na jego miejscu z zachowaniem słupowej wieży wzniesiono nowy w 1753 roku przez cieślę Chrystiana Kihla z Namysłowa. Od 1945 roku rzymskokatolicki pod wezwaniem Serca Jezusowego. Pozorne sklepienie kolebkowe, chrzcielnica barokowa, ambona późnorenansowa. Orientowany (wybudowany na osi wschód - zachód), konstrukcji zrębowej (wieńcowej - poziome belki wiążące się w narożnikach).

KOZŁOWICE (powiat oleski, gmina Gorzów Śl.)

Kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z XVII wieku. Orientowany, konstrukcji zrębowej na nowszym podmurowaniu, z wieżą konstrukcji słupowej.

KRASOWICE (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Jerzego. Zbudowany zapewne 1620, jako ewangelicki. Przebudowany 1852 i odnawiany 1911. Orientowany, konstrukcji szkieletowej, wypełnionej cegłą tynkowaną, z wieżą konstrukcji słupowej, oszalowaną. Dzwon 1657 - odlany przez Sebastiana Goetza.

KRZYWICZYNY (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół parafialny pod wezwaniem Trójcy Świętej wybudowany w 1623 roku przez Krzysztofa Bittnera, od 1945 roku katolicki. Wcześniej kaplica wzmiankowana 1483 a około 1530 kościół przejęty przez protestantów. Wzniesiony na osi wschód - zachód, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej. Wewnątrz siedemnastowieczna chrzcielnica, ołtarz główny z około 1800 roku, organy rokokowe, a także empory.

KRZYŻOWICE (powiat brzeski, gmina Olszanka)

Kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia N.M.P wzmiankowany w 1375 r. Prezbiterium gotyckie, trójboczne, ceglane z XV. Nawa konstrukcji szkieletowej z 1580 r. Wieża drewniana z 1580 r.

LASKOWICE (powiat kluczborski, gmina Lasowice Wlk.)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Wawrzyńca wybudowany w 1686 roku. Orientowany, mentarny obiekt sakralny o ścianach utworzonych za pomocą poziomo kładzionych, zachodzących w rogach na siebie belek, z wieżą konstrukcji słupowej, kryty gontem. Wyposażenie barokowe. Wewnątrz pozorne sklepienie kolebkowe, a także siedemnastowieczny ołtarz.

LASOWICE MAŁE (powiat kluczborski, gmina Lasowice Wlk.)

Kościół filialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny wybudowany w 1688 roku na osi wschód - zachód. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej, z wieżą typu słupowego z obwodem zmniejszającym się ku zwieńczeniu. Dawniej pod wezwaniem św. Jakuba. Wyposażenie wnętrza barokowe.

LASOWICE WIELKIE (powiat kluczborski, gmina Lasowice Wlk.)

Kościół parafialny pod wezwaniem Wszystkich Świętych wzniesiony w 1599 roku. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej, orientowany z kwadratową wieżą o szkielecie pionowych słupów, do których umocowano drewniane belki (1702). Dzwon z pierwszej połowy XVI wieku. Początkowo protestancki, później katolicki. Wewnątrz osiemnastowieczna ambona.

LIGOTA GÓRNA (powiat kluczborski, gmina Kluczbork)

Kaplica cmentarna z 1787 roku wybudowana przez Jana Kabata na osi wschód-zachód. Konstrukcja zrębowa, wieża typu słupowego. Obiekt sakralny poewangelicki - wewnątrz empory i drewniane epitafia.

LIPNO (powiat opolski, gmina Niemodlin)

Kapliczka Pustelnika. Według legendarnych przekazów kapliczkę zbudowali emigranci francuscy w końcu XVIII wieku, którzy w okresie rewolucji znaleźli schronienie w dobrach Jana Nepomucena Karola Praschmy. Nieopodal znajduje się mogiła, która prawdopodobnie kryje szczątki budowniczych kapliczki. Dzięki staraniom nadleśniczego W. Berety odbudowano jej zgliszcza w roku 1957. W późniejszych latach (1985 r) wymieniono gontowy dach na blaszany. W okresie wiosenno-letnim odbywają się tu niedzielne nabożeństwa.

MACIEJÓW (powiat kluczborski, gmina Kluczbork)

Kościół ewangelicki wzmiankowany 1446 a 1532 przejęty przez protestantów, obecny wybudowany na początku XVI wieku, orientowany, konstrukcji zrębowej (o ścianach utworzonych z poziomo kładzionych, zachodzących na siebie w rogach belek). Wewnątrz ołtarz z 1696 roku, ambona barokowa ok. 1700.

MALNIA (powiat krapkowicki, gmina Gogolin)

Kościół (poewangelicki) z 1804 roku, pierwotnie stojący w Kostowie pod wezwaniem św. Franciszka z Asyżu, do Malni przeniesiony w 1977 roku. Część drewniana umiejscowiona na murowanym tzw. dolnym kościele parafialnym pw. Podwyższenia Krzyża Św. Konstrukcja zrębowa, kryty gontem.

MICHALICE (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół pod wezwaniem św. Michała Archaniola z 1614 roku z kwadratową wieżą konstrukcji słupowej dobudowaną w 1730 roku (budowniczy Miller ze Starego Miasta, staraniem proboszcza Jerzego Brzóska). Polichromia z 1624 i 1663 roku. Orientowany, konstrukcji zrębowej.

MIECHOWA (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Jacka wg tradycji zbudowany 1529 jako kaplica, odnawiany 1753, 1911 i 1958. Rozplanowany na osi wschód - zachód. Konstrukcji zrębowej(o ścianach utworzonych za poziomo kładzionych, zachodzących w rogach na siebie belek). Poewangelicki.

MIEJSCE ODRZAŃSKIE (powiat Kędzierzyńsko-kozielski, gmina Cisek)

Kościół filialny pod wezwaniem Trójcy Świętej z 1770 roku, wcześniej kaplica wzmiankowana 1507. Wykonany dzięki cieśli - Henrykowi Henschelowi z Koźła. Orientowany. Konstrukcja słupowo-zrębowa. Brak charakterystycznej słupowej wieży, dzwon z 1511 roku.

NASALE (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Ewangelicki, początkowo katolicki (pod wezwaniem św. Wawrzyńca), w 1939 roku ze Zdziechowic (powiat oleski, gmina Gorzów Śląski). Wybudowany w XVI, przebudowywany w XVIII wieku (1730). Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej, prezbiterium skierowane ku wschodowi.

OBÓRKI (powiat brzeski, gmina Olszanka)

Wzmiankowany w 1335 r. Kilkakrotnie modernizowany w XVII i XVIII w. Kościół pod wezwaniem św. apostołów Piotra i Pawła ze szkieletową wieżą przebudowywaną w 1755 roku. Wewnątrz stropowe polichromie z 1685 roku (motywem rozeta oraz roślina), ambona z XVII w. na murowanej podstawie, szesnastowieczna chrzcielnica. Otoczony murem z kamienia polnego (XV-XVI wiek).

OCHODZE (powiat opolski, gmina Komprachcice)

Kościół pod wezwaniem św. Marcina wybudowany w 1702 roku, przeniesiony do wioski z Komprachcic w 1941 roku. Ufundowany przez rodzinę angielskich arystokratów. Obiekt sakralny o konstrukcji zrębowej, wieży konstrukcji słupowej, na murowanej podbudowie. Od 1960 druga patronka - Matka Boża Królowa Świata. Obok kaplica św. Anny.

OLEŚNO (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół odpustowy pod wezwaniem św. Anny z 1518 roku (najstarsza część), rozbudowywany w latach 1669-1670 przez cieślę Marcina Snopka. Złożony z pierwotnego kościoła i połączonej z nim od południa gwiaździstej części centralnej. Orientowany, konstrukcji zrębowej.

OLSZOWA (powiat strzelecki, gmina Ujazd)

Kościół filialny pw. Matki Boskiej Śnieżnej (do 1688 pod wezwaniem św. Jadwigi). Wzniesiony przed 1679, a 1748 gruntownie przebudowany, umiejscowiony na cmentarzu. Orientowany, konstrukcji zrębowej na podmurowaniu z kamienia i cegły, z wieżą konstrukcji słupowej.

POPIELÓW (powiat opolski, gmina Popielów)

Kościół pod wezwaniem św. Andrzeja wybudowany w 1654 roku. Przeniesiony w 1889 r. na cmentarz. Konstrukcja zrębowa wzmocniona słupowo.

PROŚLICE (powiat kluczborski, gmina Byczyna)

Kościół filialny Najświętszego Serca Pana Jezusa. Wieża słupowa z 1531 r. Obecny zbudowany około 1580 roku, przebudowywany w 1772 r. przez Jerzego Zajęca młynarza z Proślic. Poewangelicki, wieża słupowa. Późnobarokowa ambona, ołtarz, a także organy. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej.

PRZEWÓZ (powiat Kędzierzyńsko-kozielski, gmina Cisek)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Judy Tadeusza z 1559 roku, przeniesiony z Gierałtowic w 1937 roku, odnowiony z zatarciem cech stylowych. Zwrócony prezbiterium ku pd. Konstrukcji zrębowej na wysokiej podmurówce. Wieża w dolnej kondygnacji murowana, w górnej konstrukcji słupowej.

RADAWIE (powiat oleski, gmina Zębów)

Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego z XVIII wieku. Wzmiankowany w 1500. Orientowany, konstrukcji zrębowej na nowszym fundamencie.

RADOMIEROWICE (powiat opolski)

Kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP, bud. 1786-90 (wg projektu Christiana Isemiera, przez Petzera jako ewangelicki). Konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem murowanym, wieżowy, dach gontowy.

RADOSZOWY (powiat Kędzierzyńsko-kozielski, gmina Pawłowiczki)

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Jadwigi z 1730 roku, wzmiankowany 1418, odnowiony w 1890 i powiększony w 1929 roku. Pierwotnie zorientowany. Konstrukcji zrębowej, na podmurówce z wieżą konstrukcji słupowej. Dzwon gotycki 1507 z napisem minuskułowym.

ROŻNÓW (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół filialny pod wezwaniem świętej Trójcy wybudowany w 1788 roku, odnawiany w 1930 (wzmiankowany 1376 a 1530 przejęty przez protestantów). Od 1945 roku katolicki. Obiekt sakralny zorientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą typu słupowego. Dzwon z 1532 roku. Wewnątrz piętnastowieczny tryptyk, chrzcielnica z około 1700 roku, epitafium drewniane z początku XVIII wieku.

RZEPCE (powiat prudnicki, gmina Głogówek)

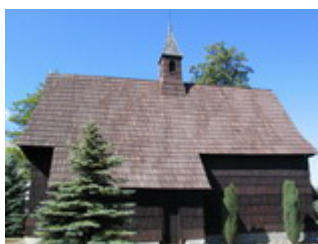
Kościół filialny, cmentarny pod wezwaniem św. Jakuba Starszego. Wzmiankowany 1447, a obecny 1751 r. Orientowany, konstrukcji zrębowej. Wewnątrz ołtarz regencyjny, ambona wczesnobarokowa XVII w.

SMARCHOWICE WLK. (ŚL.) (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół filialny pod wezwaniem świętego Krzyża (XVII wiek) . Wzmiankowany 1580. Odnawiany ostatnio 1922 i 1928. Orientowany, konstrukcji zrębowej.

SOWCZYCE (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego, zbudowany w 1586 roku. Przeniesiony do Sowczyc w 1917 roku z Łomnicy. Obiekt konstrukcji zrębowej.

STARE OLESNO (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół pod wezwaniem św. Marii Magdaleny (1680). Gruntownie odnowiony 1955-7 i 1959. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej.

STRZELCE OPOLSKIE (powiat strzelecki, gmina Strzelce Opolskie)

Kościół cmentarny pod wezwaniem św. Barbary wzmiankowany już w 1505 roku. Obecny wybudowany w 1690 roku - cieśla Jan Brychcy z fundacji Floriana Fryderyka Weisera). Orientowany, konstrukcji zrębowej, położony na cmentarzu. Odnowiony w 1720 oraz w 1970 roku gruntowna renowacja.

SZCZEPANEK (powiat strzelecki, gmina Strzelce Opolskie)

Kościół filialny Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny z 1668 roku, przeniesiony z Polskiej Nowej Wsi pod Opolem w 1960 roku. Orientowany, konstrukcji zrębowej, wieża konstrukcji słupowej dostawiona do nawy. Odbudowy dokonał własnoręcznie majster ciesielski Antoni Piontek.

SZEMROWICE (powiat oleski, gmina Dobrodzień)

Pozostałość po drewnianym obiekcie sakralnym.

ŚWINIARY WLK. (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Bartłomieja zbudowany w 1762 roku. Ściany obiektu sakralnego utworzone z poziomo kładzionych belek zachodzących w rogach na siebie. Wieża konstrukcji słupowej, dzwon z 1622 roku. Ołtarz z 1698 roku, ambona z końca XVII wieku.

USZYCE (powiat oleski, gmina Gorzów Śl.)

Kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z pierwszej połowy XVI wieku (konsekrowany - 1517). Orientowany, konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowej.

WACHÓW (powiat oleski, gmina Olesno)

Kościół św. Wawrzyńca z 1706 roku. Wzmiankowany 1679, odnowiony 1907. Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupowej.

WĘDRYNIA (powiat kluczborski, gmina Lasowice Wlk.)

Kościół filialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z XVIII wieku i słupową wieżą dobudowaną w roku 1818. Obiekt sakralny, którego ściany utworzone są z poziomo kładzionych belek zachodzących na siebie w rogach dzięki odpowiednim wycięciom. Ołtarz z osiemnastego wieku.

WIERZBICA DOLNA (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół filialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego z 1688 roku, zrekonstruowany w 1939. Wieża z 1688 roku konstrukcji słupowej. Obiekt sakralny konstrukcji zrębowej. Ołtarz z pierwszej połowy XVIII wieku. Na północnej ścianie nawy siedemnastowieczny fragment polichromii (scena Sądu Ostatecznego). Poewangelicki.

WIERZBICA GÓRNA (powiat kluczborski, gmina Wołczyn)

Kościół filialny pod wezwaniem świętego Jacka z 1722 roku konstrukcji szkieletowej. Prezbiterium skierowane ku wschodowi, wieża kwadratowa, kryty gontem. Dzwony z szesnastego stulecia (1520, 1544). Ołtarz główny z 1729 roku, osiemnastowieczne organy, drewniane epitafia (najstarsze z 1641 roku).

WIERZBIE (powiat oleski, gmina Praszka)

Kościół pod wezwaniem św. Leonarda.

WOSKOWICE MAŁE (powiat namysłowski, gmina Namysłów)

Kościół parafialny pod wezwaniem św. Wawrzyńca (1711 rok). Orientowany, konstrukcji zrębowej z wieżą konstrukcji słupkowej. Dzwon odlany 1593 przez Stefana Goetza.

ZAKRZÓW TURAWSKI (powiat opolski, gmina Rudniki)

Kościół filialny pod wezwaniem św. apostołów Piotra i Pawła z 1759 roku. Konstrukcji zrębowej, orientowany, soboty całkowite, wieża konstrukcji słupowej. Budowniczy - Florian Kowalczyk z Jełowej

ZIMNA WÓDKA (powiat strzelecki, gmina Ujazd)

Kościół filialny św. Marii Magdaleny z 1524 r. Obecny po przebudowie z 1748 r. Typowa konstrukcja zrębowa na podmurowaniu kamiennym, wieża konstrukcji słupowej.

ŻYTNIÓW (powiat oleski, gmina Rudniki)

Kościół pod wezwaniem św. Marcina.